

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

ensure effective cooperation and coordination between international institutions, government, local authorities, representatives of employers and employees;

target efforts of the industrial relations parties on achieving of common interests;
ensure the transition from an individualistic model of behavior to the concept of social cohesion;
increase the trust of the citizens to their representative bodies.

Higher level and *quality of working life* of employees requires following measures:

implementation of the principles and indicators of decent work into labour activity of Ukrainian enterprises;
overcoming of unjustified inequalities in society, especially in income levels, access to resources and social services;
ensuring of the transition from the state support mentality to the model of orientation on personal responsibility;
setting of maximum limits of incomes inequality in order to achieve sustainable growth and reduce social tension in society;
improving of efficiency of state social benefits.

It is necessary to improve *remuneration of labour* as well. More particularly, the next steps should help to achieve this goal:
to reorganize distribution mechanisms to limit the growth of high incomes and accelerate an increase of low incomes;

to eliminate arrears of wages (especially in industry), to avoid of payments delays and their incompleteness;

to ensure implementation of new effective forms of variable part of remuneration.

Sustainable changes in *the labour market* requires:

regulation of new forms and types of employment by government (the special attention should be devoted to institutional environment and law base);

abolishment of "shadow labour market" as a phenomenon;

reduction of latent unemployment;

creation of conditions for mobility reducing among highly qualified professionals.

Upgraded system of labour sphere management should take into account the current requirements for staff's training, which provides continuous *professional development of employees* and involves:

timely assessment of competences, skills and knowledge of employees in order to identify gaps and eliminate them;

increasing of training programs for staff and shortening periods between training (eg, to declare professional development of staff at least once in 2-3 years, instead of five years as it is now in regional collective arrangements);

rising of the amount of funds that are directed on training.

In order to make *labour protection* better government and enterprises should:

spread the best world practices of corporate social responsibility in Ukraine;

implement international standards of labour protection into the realities of Ukrainian business entities;

timely renewal of productive capacities to reduce and prevent possible injuries and accidents;

strengthen environmental legislation and responsibility for its failure.

The other priority on the way of social-and-labour sphere development is increasing of the work prestige, which requires a balanced government support. This in turn needs to rethink the role and functions of the state in regulating social and labor sphere as well as development of civil society institutions which consider to be a good measure to control management system.

By concentrating attention on hereinbefore directions of social-and-labour sphere development, we do not choose as priority one of them. Quite the contrary, the most effective development of all key elements of labour sector will be attained under complex approach.

REFERENCES

1. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 року №2850-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – №40. – Ст.2529.
2. Колот А.М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку: моногр. / А.М. Колот. – К.: КНЕУ, 2010. – 251 с.
3. State Statistics Service of Ukraine [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ukrstat.gov.ua/>

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУРАХ

Шилець О.С. д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету (Україна)

Золотко В. А. економіст-стажер Центру економічної освіти та консалтингу «Зовнішконсалт» (Україна)

Шилець О.С., Золотко В.А. Комплексна система управління інноваційними процесами в підприємницьких структурах

У статті розглядаються теоретико-методологічні засади організації та функціонування інноваційних механізмів, які є особливо актуальними для малих та середніх підприємств. Наведено структуру системи управління інноваційними процесами на різних рівнях організації господарської діяльності. Проаналізовано елементи функціонального забезпечення науково-дослідних розробок в залежності від стадій розвитку підприємства. Систематизовано критерії відбору технологій для впровадження в промисловості та принципи їх передачі. Авторами підкреслена важливість ефективного функціонування трансферу технологій, а також механізму інтелектуальної власності, що в комплексі сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості бізнес одиниць, регіону та країни в цілому. Сформовано рекомендації щодо вдосконалення системи управління впровадженням інноваційних механізмів, форм їх передачі, фінансового забезпечення та організації науково-дослідного співробітництва підприємств та держави.

Ключові слова: інноваційний механізм, трансфер технологій, управління науково-дослідною діяльністю підприємства.

Шилець О.С., Золотко В. А. Комплексная система управления инновационными процессами в предпринимательских структурах

В статье рассматриваются теоретико-методологические основы организации и функционирования инновационных механизмов, которые являются особо актуальными для малых и средних предприятий. Приведена структура системы управления инновационными процессами на разных уровнях организации хозяйственной деятельности. Проанализированы элементы функционального обеспечения научно-исследовательских разработок в зависимости от стадий развития предприятия. Систематизированы критерии отбора технологий для внедрения в промышленности и принципы их передачи. Авторами подчеркнута важность эффективного функционирования трансфера технологий, а также механизма интеллектуальной собственности, что в комплексе будет содействовать повышению инвестиционной привлекательности бизнес единиц, региона и страны в целом. Сформированы рекомендации по совершенствованию системы управления внедрением инновационных механизмов, форм их передачи, финансового обеспечения и организации научно-исследовательского сотрудничества предприятий и государства.

Ключевые слова: инновационный механизм, трансфер технологий, управление научно-исследовательской деятельностью предприятия.

Shylets O., Zolotko V. Integrated management of innovation processes in business organizations

The article researches the theoretical and methodological basis for the organization and operation of innovative mechanisms that are particularly relevant for small and medium-sized enterprises. The innovative processes system structure is given at different levels of economic activity. Elements of the functional ensuring research and development operations were analyzed, depending on the stages of the enterprise development. Selection criteria for the implementation of

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

technology in the industry the principles of their transmission were systematized. The authors emphasized the importance of the efficient functioning of technology transfer, as well as the mechanism of intellectual property that would in conjunction improve the investment attractiveness of the business units in the region and the country as a whole. Recommendations for improving the management system of innovative mechanisms implementation, forms of their transfer, financial support and organizing research cooperation of enterprises and the state were generated.

Key words: innovative mechanism, technology transfer, management of research activities of the enterprise

Постановка проблеми. Глобалізація світової економіки призводить до підвищення ролі малого та середнього підприємства в міжнародній співпраці, як з позиції вилучення вигод з міжнародного розділу праці, так і з позиції залучення до виробничого співробітництва з крупним підприємством. Орієнтація малих та середніх підприємств на активну участь у міжнародному співробітництві сприяє залученню інвестицій, підвищенню інноваційного та науково-дослідного потенціалу країни, а також вирішенню багатьох соціально-економічних проблем на макро-, мезо- та макрорівнях. Саме тому стимулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур стало одним з основних пріоритетів економічної політики не тільки в розвинутих, але й в країнах, що розвиваються. Проте рівень співробітництва українських малих та середніх підприємств з іноземними підприємницькими структурами через низку причин поки що розвинутий недостатньо. На сучасному етапі світогосподарського розвитку підвищується роль і значення зовнішньоекономічної діяльності для економіки країни в цілому, окремих регіонів та підприємницьких структур. Вступ України на шлях структурних перетворень, реалізація принципів відкритої економіки зумовили різке зростання значення підприємництва у сфері зовнішньоекономічної діяльності як однієї з основних рушійних сил перетворювальних процесів.

У дослідженнях останніх років значна увага приділяється проблемам інновацій та підприємництва. В економічній літературі в значній мірі переважають видання, присвячені підприємству, в яких воно розглядається або з організаційно-правової точки зору, або в так званому шumpeteriанському напрямку, коли підприємець представлений інноваційним за визначенням, тобто в принципі є суб'єктом, що здійснює інновації. Одного лише твердження про інноваційність підприємця недостатньо для активізації процесів нововведень на практиці. Необхідне створення реально функціонуючих інноваційних механізмів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У той же час слід відзначити ряд публікацій, що досліджують проблему інновацій та розглядають окремі механізми, націлені на активізацію нововведень у сфері виробництва. Комплексний розгляд проблем управління інноваційними процесами в підприємницьких структурах, факторів, що впливають на розвиток інноваційних процесів представлено в працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених: А. Балабанова, Л. Батченко, А. Дагасва, М. Долішнього, Г. Ковальова, Ю. Макогона, Н. Мікулі, Г. Черніченка, П. Шеко, Л. Яренко, К. Жана, П. Кругмана, М. Обстфельда, А. Сміта, М. Портера, Д. Рікардо, П. Фішера та ін.

Узагальнюючи вищесказане можна відзначити, що при всьому різноманітті концепцій наукового вивчення підприємництва не досліджене повною мірою питання про його інноваційну складову в комплексній постановці проблеми. Відсутня наукова постановка питання про систему механізмів, що дозволяють реалізувати цю інноваційну складову, не визначена структура елементів розглянутої системи.

Метою наукової статті є розвиток теоретико-методологічних основ дослідження інноваційних утворень та механізмів, ефективного управління якими забезпечує інвестиційних та якісно новий розвиток національної економіки в умовах глобальної трансформації підприємницького сектору.

Результати дослідження. Комплексна система передбачає взаємозв'язок елементів інноваційно-підприємницького середовища, які можуть бути названі інноваційними механізмами підприємництва. Необхідне обґрунтування і наукове дослідження процесів функціонування цієї системи. Виникає самостійна наукова і економічна проблема формування системи механізмів, що дозволяють активізувати інноваційну діяльність підприємця, розуміючи що діяльність розширено, а не тільки як науково-технічний і інноваційний бізнес.

Інноваційний механізм - це організаційно-економічна форма здійснення інноваційної діяльності і сприяння її проведенню, пошуку інноваційних рішень, а також важіль стимулювання і регулювання цієї діяльності. Існує безліч таких механізмів, що виконують конкретні функції [1]. Причому, ця множина не є закритою, і поява нових механізмів є закономірною подією. Названі механізми повинні формувати функціональне забезпечення підприємницьких структур в його прив'язці до стадій їх життєвого циклу. Під функціональним забезпеченням розуміється інноваційне, інвестиційне та фінансове забезпечення. Інноваційне забезпечення має сприяти зародженню і ефективному пошуку нововведення. Повинен бути в наявності відповідний механізм, що дозволяє прискорити процес генерування нововведень. Необхідно створити умови вкладення коштів (інвестування) з метою комерціалізації нововведень, їх впровадження у виробництво. Рішення задач створення інноваційних напрямків та інвестування неможливо здійснити без відповідних джерел фінансування. З іншого боку , механізми функціонального забезпечення будуть різними залежно від того, на якій стадії розвитку знаходиться та чи інша підприємницька структура. Необхідно зв'язати елементи функціонального забезпечення зі стадіями розвитку підприємницьких структур. Напрями подібної ув'язки можна представити нижченаведеною таблицею-матрицею (табл. 1).

Таблиця 1.

Характеристика взаємозв'язку елементів функціонального забезпечення і стадій розвитку підприємницьких структур

Характеристики функціонального забезпечення	Етапи розвитку підприємницької структури			
	Становлення (1)	Розвиток (2)	Зрілість (3)	Занепад (4)
Інноваційна (1)	Пошук науково-технічних інноваційних рішень, захист інтелектуальної власності	Розробка і розвиток науково-технічних рішень	Розробка псевдо інновацій-продуктів, передача технологій	Пошук науково-технічних рішень зі заміни застарілих процесів, придбання ліцензій і патентів
Інвестиційна (2)	Визначення напрямків початкового вкладення коштів, інвестиційні пільги на створення нових робочих місць і освоєння пріоритетних напрямків діяльності	Визначення напрямків виробничого інвестування, формування сприятливого інвестиційного клімату	Довгострокові інвестиції в участь у капіталі інших підприємств	Визначення напрямків і вкладення в переорієнтацію підприємницької діяльності
Фінансова (3)	Стартове фінансування, отримання дотацій через інкубаторні програми	Фінансування на стадії освоєння і розширення охоплення ринку, формування складу власників, вихід на фінансові ринки зросту	Фінансування розвитку виробничих потужностей, доступ до кредитних ресурсів	Фінансування згуртування застарілого виробництва, дотації та субсидії

Дана матриця комплексно і системно описує ті елементи механізму, які дозволяють запустити (активізувати) інноваційний процес у підприємницьких структурах. На основі узагальнення змісту наведеної матриці можна сформулювати систему інноваційних механізмів у цілому і представити її п'ятьма групами:

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

- 1) організації,
- 2) розробки і впровадження,
- 3) фінансування і стимулювання,
- 4) технологічного трансферу
- 5) інтелектуальної власності (рис.1).

Даний підхід дозволяє описати аналізовані напрями системно, тобто врахувати всю можливу множину механізмів, яка означає, що допускається можливість появи нових механізмів у межах названих груп.

Дані напрями комплексної системи включаються, коли необхідно здійснити розробку та впровадження інновації або в більш загальному вигляді – забезпечити ефективне протікання інноваційних процесів.

Інноваційні механізми існують на трьох основних рівнях: макрорівні, регіональному рівні, рівні підприємства. На макрорівні вирішуються три основні завдання: формулюється державна інноваційна стратегія, створюється сприятливий інноваційний клімат для економіки в цілому, реалізуються державні інноваційні програми. На регіональному рівні присутні схожі завдання, але вони прив'язуються до особливостей певних регіонів[2]. І макро-, і регіональний рівень створюють умови для інтенсивного протікання інноваційних процесів на рівні підприємницьких структур. Ці інноваційні механізми покликані забезпечити реалізацію федеральної і регіональних інноваційних стратегій на мікрорівні, направити в руслі інноваційних пріоритетів підприємницьку ініціативу.

Розглянуті елементи комплексної системи повинні діяти в певній послідовності і характеризуватися сполученням і узгодженістю. Розглянемо більш детально кожен з них.

Механізм організації орієнтований на формування і реорганізацію структур, що здійснюють інноваційні процеси. Таке формування може проходити в різних формах, основними з яких є: створення, поглинання, ринкова інноваційна інтеграція, виділення.

Створення - це формування нових підприємств, структурних підрозділів або одиниць, покликаних здійснювати інноваційну діяльність. Найбільш істотними елементами нових організаційних форм є наступні: матричні структури, науково-технічні підрозділи, науково-технічні організації, що здійснюють діяльність за ринковими принципами; внутрішні венчури.

Процеси створення нових інноваційних організацій особливо важливі для великих підприємств. Ці підприємства мають складну систему управління інноваціями, найчастіше орієнтуються на великі проекти, реалізація яких повинна практично відразу (або за короткий період часу) забезпечити отримання високих доходів. Багато в чому з цієї причини кількість інновацій в даних структурах не така велика, як на малих підприємствах. Ефективність інноваційної діяльності можна було б значно підвищити, якщо створювати нові інноваційні підрозділи і структурні одиниці, покликані створювати нові напрями в діяльності великих підприємств. Ці інноваційні одиниці можуть створюватися на постійній чи тимчасовій основі.

Матричні структури представляють собою такі організаційні формування, які створюються тимчасово на термін розробки та впровадження нововведень, включають в себе фахівців різного профілю, адміністративно підпорядковуються керівникам відповідних постійних підрозділів, але тимчасово направлених на роботу в тимчасову впровадзувальницьку структуру для проведення робіт з певної спеціалізації. Такі тимчасові підрозділи дозволяють об'єднати різних фахівців на термін розробки та впровадження нововведення. Після закінчення цього процесу матричне об'єднання розформовується і його учасники повертаються до підрозділів, в яких вони працюють на постійній основі. Такий організаційний інноваційний механізм дозволяє, по-перше, забезпечити виконання робіт в короткі терміни, по-друге, сконцентрувати під єдиним керівництвом фахівців різних профілів, по-третє, значно здешевити процес розробки та впровадження.

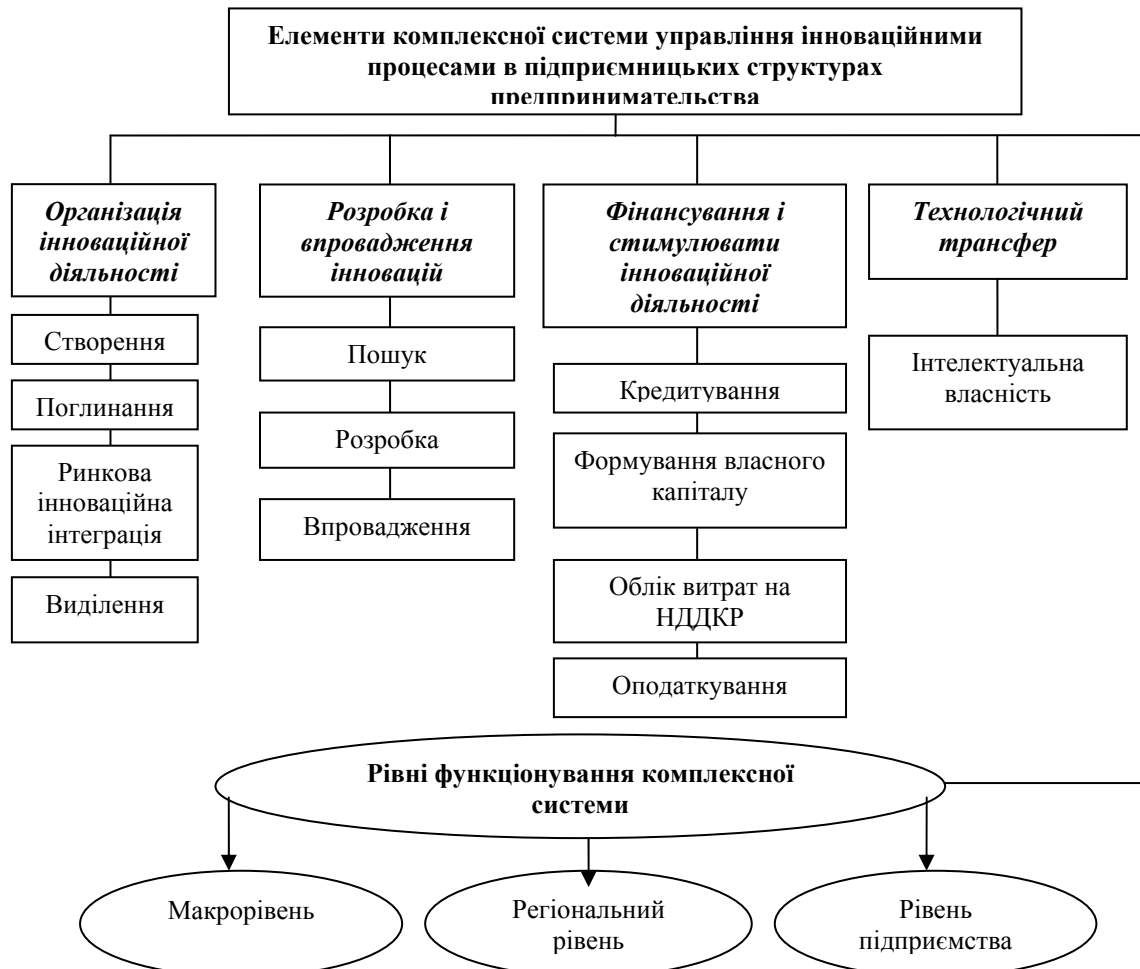

Рис. 1. Комплексна система інноваційних механізмів

ПРОБЛЕМИ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Науково-технічні підрозділи створюються на постійній основі, вони не мають господарської самостійності, та їх діяльність здійснюється за рахунок бюджету компанії в цілому. Ці підрозділи можуть бути децентралізованими і орієнтованими на конкретні виробничі одиниці, або – централізованими і підкорятися безпосередньо керівництву компанії. Їх особливість полягає в тому, що вони передають свої розробки у виробництво безпосередньо без встановлення внутрішніх ринкових механізмів.

Самостійні науково-технічні організації, навпаки, мають власний бюджет і вони продають свої розробки виробничим підрозділам компанії. Це підвищує відповідальність за результати діяльності, їх відповідність цілям компанії та вимогам ринку.

Внутрішні венчури, як правило, займаються безпосереднім впровадженням нововведень, орієнтованим на нову ринкову нішу.

У ряді випадків досить ефективним організаційним механізмом може бути поглинання великою компанією невеликих інноваційних фірм, діяльність яких входить до кола інтересів цієї компанії. Даний механізм передбачає здійснення великих одноразових витрат, але призводить до значного скорочення термінів виходу з новим продуктом на ринок, а крім того дозволяє досягти синергетичного ефекту від об'єднання інноваційних досягнень. Самі малі інноваційні фірми також можуть бути зацікавлені в поглинанні, так як вони не завжди володіють достатніми засобами для розвитку своєї діяльності.

Механізмом, що доповнює поглинання, є встановлення тісних зв'язків великої компанії і малих інноваційних фірм, заснованих на створенні довгострокових договірних відносин, сукупність яких можна назвати ринковою інноваційною інтеграцією. У цьому випадку інноваційні фірми зберігають свою самостійність, але потрапляють в сферу ринкових виробничих зв'язків великої компанії.

Виділення – організаційний механізм, що передбачає створення самостійних інноваційних компаній, які раніше були частиною цілісних виробничих утворень. Такі дії доцільно здійснювати, коли утворюється новий напрям діяльності, не пов'язаний з основною спеціалізацією компанії, відволікаючий на себе її ресурси.

Наступна група інноваційних напрямів – це механізми розробки та впровадження. У дану групу можна включити: пошук інноваційних рішень, розробку і впровадження.

Механізми пошуку спрямовані на генерацію нових ідей, технічних рішень, створення новацій. Це необхідний етап інноваційного процесу, що становить основу подальших процесів, пов'язаних із створенням новацій, придатних для впровадження.

Механізми розробки пов'язані з доведенням ідей до закінченого технічного рішення, що може бути новацією. Для цього необхідна відповідна концентрація інтелектуальних, матеріальних і фінансових ресурсів, їх ефективна комбінація в часі і просторі.

Механізми фінансування та стимулювання визначають засоби формування фінансових ресурсів підприємництва та підвищення їх зацікавленості у впровадженні нововведень. Тут можна виділити: кредитування, формування власного капіталу, формування витрат на НДДКР і характер віднесення їх на собівартість, ув'язку розмірів оподаткування з інтенсивністю інноваційної діяльності.

Здійснюючи інноваційний процес, особливо, якщо він заснований на радикальних і стратегічних інноваціях, підприємств виробляє витрати, але не має заміщення цих витрат реальним продуктом або послугами протягом тривалого часу. Більшість виробничих процесів для свого безперервного здійснення вимагають підживлення кредитними ресурсами протягом короткострокового періоду. Але забезпеченням цього кредиту є створюваний або знаходиться на складі продукт. Тобто кредитні гроші, що з'являються в господарському обороті, мають товарне покриття. В інноваційному процесі такого покриття немає. У цьому полягає основна відмінність кредитування виробничого та інноваційного процесів.

Власних коштів на цілі фінансування інновацій може бути недостатньо, тим більше, якщо розробка інновації відбувається на фоні і паралельно протіканню рутинного і усталеного виробничого процесу. У це виробництво вже вкладено значні кошти і часто їх відволікання представляє дуже хворобливу процедуру. Тому з'являється необхідність отримання необхідних для розробки інновацій фінансових ресурсів ззовні. Одним з механізмів залучення коштів з боку є отримання кредиту. Але цей кредит є або середньостроковим, або довгостроковим. Мета такого кредитування – отримання можливості розпоряджатися матеріальними ресурсами протягом значного часу до створення ринкової вартості, яка може виступити покриттям даного кредиту. Ця вартість буде створена після закінчення певного періоду часу, необхідного для розробки та комерціалізації нововведення. Але зрозуміло, що можливості кредитних організацій по відволіканню коштів обмежені. Банки не можуть надовго розлучатися зі своїми грошима. Вони націлені, насамперед, на короткі періоди кредитування. Тому тільки одного кредитування недостатньо для створення фінансової бази інноваційних процесів.

Відповідною інноваційним потребам формою залучення позикових коштів є випуск облігацій. Їх особливістю є тривалий (кілька десятків років) термін обігу. Можна стверджувати, що для розглянутих процесів фінансування на основі облігаційних позик є найкращим.

Наступною формою залучення фінансових ресурсів є збільшення власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел. Особливо важлива така форма для вже тривало функціонуючих підприємств, що мають високу репутацію і популярність. Вони мають можливість зробити емісію (або додаткову емісію) акцій і за рахунок цього наростити свій капітал. Але не всі підприємства користуються цим механізмом, якщо навіть можливість для цього є. Справа в тому, що в ряді випадків збільшується кількість власників підприємства і виникають можливості некерованого менеджерами переміщення контрольного або блокуючого пакета акцій.

Стимулювання інноваційної діяльності передбачає створення умов, в яких здійснення цієї діяльності буде вигідним. Ступінь вигідності може бути виміряна розміром прибутку, тобто прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків. Це може бути досягнуто за допомогою зниження податкових платежів при збільшенні інноваційних та інвестиційних зусиль підприємства.

Було б логічним пов'язати розмір зниження податкових платежів з величиною витрат на НДДКР. Це зниження необхідно проводити за двома напрямками: зменшення поточних податкових платежів у момент здійснення витрат на НДДКР, а також за допомогою прискореної амортизації вартості НДДКР, патентів і ліцензій, що є на балансі підприємства і утворюють його нематеріальні активи.

Зниження поточних податкових платежів рекомендується проводити пропорційно абсолютному збільшенню витрат на НДДКР з встановленням граничного розміру зниження податкових виплат. З цією метою видається доцільним встановити часткові коефіцієнти по відношенню до приросту витрат на НДДКР для визначення розміру зменшення податкових платежів. Але оскільки базові величини витрат на НДДКР можуть бути дуже значними, слід визначити граничну частку зменшення податкових виплат.

В якості наступного елемента комплексної системи інноваційних процесів підприємництва можна назвати механізм технологічного трансферу. Йдеться про передачу технологій, що розроблені в державному секторі, в підприємницький сектор. Важливість такого механізму пов'язана з тим, що багато відкриттів і важливі технічні рішення отримані в державних НДІ, але для їх комерціалізації необхідно здійснення додаткових витрат, причому, в ряді випадків більш значних, ніж ті, які вироблені на дослідницькій стадії. У держави немає достатніх коштів для фінансування стадій впровадження, тому було б правильно надати підприємницьким структурам можливість використання у виробництві таких розробок. Для організації розглянутого трансферу необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити принципи і форми передачі технологій;
- сформулювати критерії відбору технологій, які можуть бути передані для подальшої комерціалізації в підприємницький сектор промисловості;
- визначити методологію ціноутворення на передані ліцензії та патенти;
- створити зацікавленість організацій-розробників у такій передачі;
- створити інформаційну інфраструктуру взаємодії реципієнта і розробника.

Є важливим, насамперед, визначення принципів передачі технологій. Вони повинні бути наступними: платність, контрольованість напрямів використання, подальший науково-технічний розвиток, відсутність негативних наслідків для оборонних і стратегічних галузей. Критерії відбору технологій для передачі в промисловість можуть бути представлені двома групами: критеріями, що характеризують потребу виробництва і ринку, і критеріями, пов'язаними з можливістю передачі. Склад цих груп представлений на рис. 2.[3]

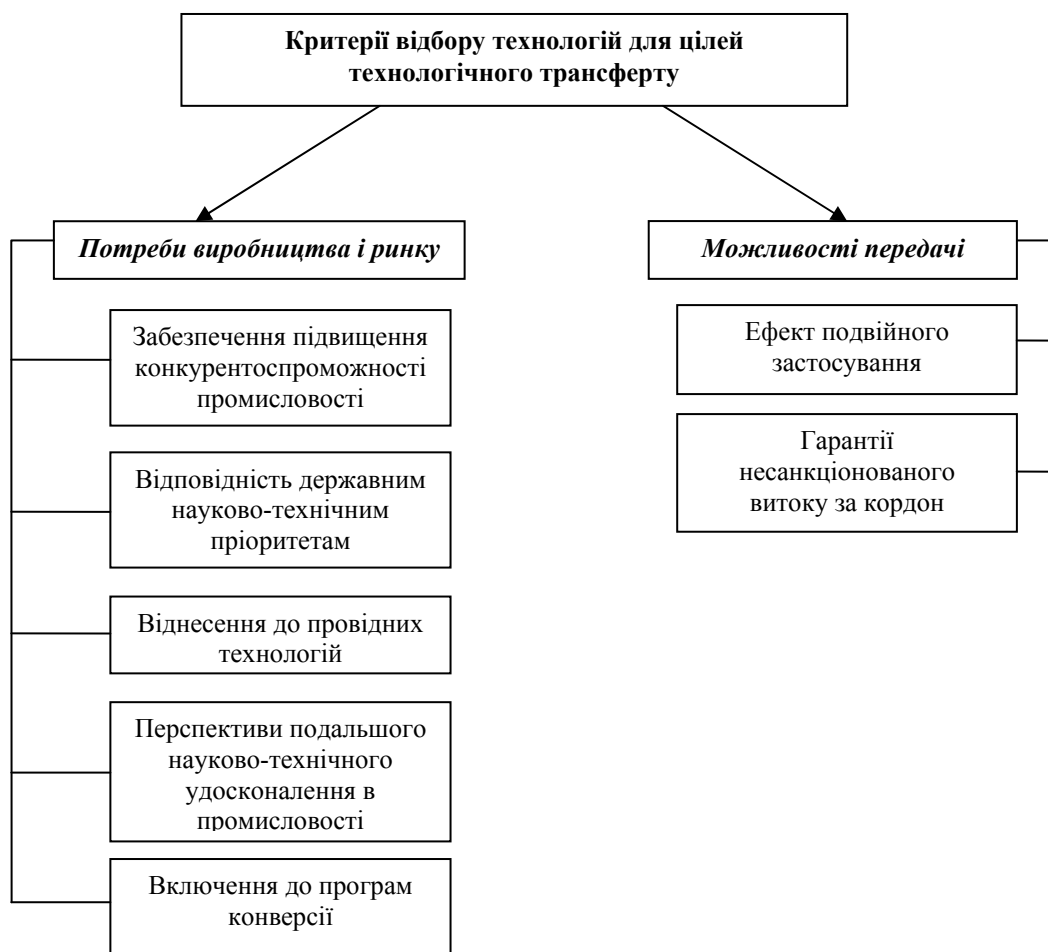

Рис. 2. Критерії відбору технологій для передачі в промисловість

Залежно від характеру переданих технологій можуть бути використані різні форми такої передачі. Пропонується наступний комплекс таких форм:

- продаж ліцензій і патентів;
- залучення промислових компаній до досліджень в державних НДІ з подальшим наданням промислової власності;
- створення державно-приватних компаній і консорціумів за спільним впровадженням результатів уже закінчених НДДКР, виконаних за рахунок державного фінансування;
- створення в промислових компаніях науково-технічних центрів, що працюють за комплексними дослідними програмами, що спільно керуються і фінансуються;
- створення в рамках державних НДІ госпрозрахункових підрозділів, що займаються впровадженням розробок в кооперації промисловими компаніями.

Комбінування рекомендованих форм має здійснюватися з урахуванням особливостей конкретних технологій. Можна виділити такі їх види: результати фундаментальних НДР, впровадження яких може призвести до появи базисних нововведень, аналогічні результати прикладних НДР, предконкурентні цивільні технології, конверсійні цивільні технології, технології подвійного призначення. Зрозуміло, що цінність кожного з перерахованих видів різна. Неоднакові також можливі наслідки їх впровадження.

Важливим питанням передачі технологій є створення інформаційної інфраструктури, покликаної обслуговувати цей процес. Ця інфраструктура повинна забезпечувати поширення інформації про передані технології, а, крім того, містити елементи біржового (аукціонного, тендерного) характеру, що дозволяє здійснювати торгівлю технологіями, а в окремих випадках – сприяти їх конкурентному поширенню.

Висновки. Ефективні інновації не можливі без наявності відповідного механізму інтелектуальної власності. З точки зору підприємництва важливо сформулювати вимоги, що пред'являються даному механізму. Можна виділити наступні: забезпечення отримання технологічної ренти підприємцем-інноватором низьковитратних процесів патентування і можливість отримання пільгового кредиту для його проведення, отримання підтримки державних структур при покупці ліцензій для організації виробництва нових продуктів і технологій. Таким чином, комплексна система управління інноваційними процесами та її практична реалізація сприятимуть посиленню інноваційної складової підприємництва та переходу до інноваційного типу економічного зростання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Босак А. О. Класифікація організаційних структур управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та умови їх застосування / А. О. Босак, Р. З. Дармиць, В. А. Босак // Вісник національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. пр. – Л., 2010. – № 691. – С. 26–35.
2. Драбик І. Роль і місце діяльності з досліджень і розвитку в зовнішньоекономічних стратегіях підприємств / І. Драбик // Вісник Національного університету «Львів. політехніка». – 2010. – №683. – С. 258–263. – (Проблеми економіки та управління).
3. Дагаев А.А. Рычаги инновационного роста / А.А. Дагаев // Проблемы теории и практики управления. — 2000. — № 5. — с. 70—76.